

Francesca
Hornak

Viikko on
pitkä
aika

TAMMI

Francesca
Hornak

Viikko on pitkä aika

Suomentanut
Karoliina Timonen

KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ

tammi

75 VUOTTA

HELSINKI

ENGLANNINKIELINEN ALKUTEOS

SEVEN DAYS OF US ILMESTYI ISOSSA-BRITANNIASSA 2017.

COPYRIGHT © 2017 BY FRANCESCA HORNAK

FIRST PUBLISHED IN GREAT BRITAIN IN 2017 BY PIATKUS,

AN IMPRINT OF LITTLE, BROWN BOOK GROUP.

SUOMENKIELINEN LAITOS © KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ TAMMI, 2017

PAINETTU EU:SSA

ISBN 978-951-31-9677-6

Felicitylle ja Charitylle

PROLOGI

17. marraskuuta 2016

Olivia

Cape Beach, Monrovia, Liberia, klo 1.03

Olivia tietää, että tämä on typerää. Jos heidät nähdään, he joutuvat kotiin – ja ehkä oikeuteen. Lisäksi heidän kosketuksensa voi olla hengenvaarallinen. Mutta kuka heidät näkisi? Ranta on autio ja niin pimeä, että yöntummaa merta näkyy vain metri eteenpäin. Ei kuulu muuta kuin aaltojen laahaava humina. Hän on erittäin tietoinen siitä, että heidän kyynärpänsä lähes koskettavat heidän kävellessään rantavedessä. Hän haluaa sanoa ”Meidän ei pitäisi tehdä tätä”, mutta eiväthän he ole tehneet mitään. He eivät ole vielä rikkoneet koskemattomuussääntöä.

He olivat aloittaneet illan rantabaarissa juomalla pullo-olutta ja vahvaa rommikolaa. Tuntien ajan he olivat istuneet baarin aaltopeltikatoksen alla sihisevä myrskylyhty välisään taivaan loimutessa pronssisena. He olivat puhuneet siitä, miten lähtisivät viiden viikon päästä jouluksi kotiin mutta halusivat kumpikin vielä palata Liberiaan. Olivia kertoi Abusta, pienestä pojasta, jota hän oli hoitanut ja jonka kuolemaa hän oli itkenyt tällä samalla rannalla. He puhuivat siitä, missä olivat kasvaneet ja käyneet lääkistä, ja sitten perheistään. Miehen koti Irlannissa kuulosti ihan erilaiselta kuin Olivian. Mies oli suvustaan ensimmäinen, joka

oli opiskellut yliopistossa tai matkustanut ulkomailla. Olivia yritti selittää, kuinka hänen vanhempansa näkivät lääketieteelliseen hakemisen eräänlaisena kapinointina, jolloin miehen silmät levisivät hämmästyksestä – kuten silloinkin, kun Olivia oli tunnustanut ottavansa vapaaehtoisesti työvuoroja joulunpyhinä vältelläkseen perhettään. Hän oli kiinnittänyt huomionsa miehen silmiin, kun he tapasivat ensimmäisen kerran klinikalla – muuta miehestä ei kyllä visiirin läpi voinut nähdäkään. Silmät olivat harmaanvihreät kuin meri Norfolkissa ja ripset niin tummat, että hänellä olisi voinut olla maskaraa. Olivia tuijotti miehen käsiä, jotka rapsuttivat olutpullon etikettiä. Ne olivat vahvoista desinfiointiaineista karheat kuten hänelläkin. Hänen teki mieli tarttua niistä toiseen ja pidellä sitä.

Baarin sulkeutuessa tähdet olivat ilmestyneet taivaalle kuin ripoteltu sokeri. Yöilma tuntui painottomalta Olivian paljailla käsivarsilla. ”Kävelläänkö?” Sean kysyi ja nousi. Yleensä Olivia oli miesten kanssa saman mittainen, mutta Sean oli häntä päätä pidempi. Ja sitten – myrskylyhdyn valaisema hetki, jona he katsoivat toisiaan suoraan silmiin ja hänen vatsaansa kouraisi.

Nyt he ovat rantavedessä nilkkojaan myöten ja kylki kyljessä. Meren vaahto hohtaa fosforisena. Olivia horjahtaa, kun aalto murtuu heidän pohkeitaan vasten, ja samassa Sean kääntyy siten, että Olivia kaatuu puoliksi hänen syliinsä. Seanin kädet auttavat hänet pystyyn ja jäävät sitten hyväilemään hänen vyötäröään. Hän kääntyy Seania päin tämän käsivarret ympärillään, tuntee kädet alaselässään. Välimatka heidän huultensa välillä haluaa kiihkeästi tulla kurotuksi. Ja kun Sean kumartuu ja Olivia tuntee tämän suun hakevan omaansa, hän tietää tämän olevan typerintä, mitä hän on koskaan tehnyt.

The Buffalo Hotel, Monrovia, Liberia, klo 14.50

Olivia siemailee pullovettä rauhoittaakseen vellovaa vatsaansa (miksi pitikään tilata se viimeinen juoma?) ja odottaa Skype-puhelua perheensä kanssa. Tuntuu oudolta olla hotellin aulassa, pienessä juoksevan veden ja wifin linnakkeessa, jossa ei kylläkään ole ilmastointia vaan pelkkä tuuletin karkottamassa iholle liimautuvaa kuumuutta. Ja jopa täällä ilmassa leijuu vaaran ja varuillaan olon tuntu. Vessoissa on julisteita, joihin on listattu HAAG VIRUKSEN OIREET JA TUNNUSMERKIT ja piirretty havainnekuvia oksentavista ihmisistä. Baarimikko pudotti vaihtorahat hänelle koskematta häneen – arvaten aivan oikein, että juuri nyt suurin osa Monroviassa nähtävistä valkoihoisista on paikalla epidemian takia. Joku toinen avustustyöntekijä kävelee edestakaisin aulassa ja puhuu kovaan ääneen iPhoneensa ”kriisistä” ja ”täydennyksistä”, hakkaa sitten MacBook Airiaan tarpeettoman lujaa. Miehellä on Haag Response -t-paita, kalliin näköiset aurinkolasit ja syvä rusketus. Olivia päättelee hänen todennäköisesti olevan jostain isosta kansalaisjärjestöstä. Mies ei näytä siltä, että uskaltuisi koskaan itse haaghoitokeskukseen tai suojapukuun – toisin kuin Sean. Eilinen pyörii Olivian mielessä. Hän ei malta odottaa myöhemmin alkavaa työvuoroa ja Seanin näkemistä, koskemattomuussäännön ja heidän tuoreen salaisuutensa virittämää aistillista jännitettä. Kuumeinen odotus vaientaa äänen, joka käskee häntä lopettamaan, nyt, ennen kuin asiat etenevät pidemmälle. Palaaminen lähtöruutuun on joka tapauksessa myöhäistä.

Olivia huomaa uponneensa päiväuniinsa – kello on jo viisi yli kolme, ja perhe odottaa. Hän painaa puhelunappia, ja äkkiä, kuin taikaiskusta, he ovat siinä, sulloutuneina

hänen näytölleen. Taustasta näkee, että he ovat Gloucester Terracen keittiössä ja läppäri on nostettu saarekkeen päälle. Ehkä se johtuu krapulasta, mutta tämä pieni kurkistusikkuna Camdeniin on niin epätodellinen, että Oliviaa naurattaa. Hän katsoo perheenjäsenten ohi ankanmunansinisiä keittiönkaappeja ja kiiltävää espressokeitintä. Kaikki näyttää absurdin siistiltä ja kotoisalta.

Hänen äitinsä, Emma, kurkottaa näyttöä kohti kuin innokas fani, koskee ruutua kuin Olivia itse olisi heti sen takana. Ehkäpä hänenkin on vaikea käsittää, miten pieni suorakulmiollinen Afrikkaa on ilmestynyt hänen keittiönsä. Olivian isä, Andrew, vilkuttaa vaivaantuneesti pikaisen hymyn vaihtuessa siristelyyn hänen kuunnellessaan vaiti. Hän haroo hopeanharmaita hiuksiaan pois kasvoiltaan (jotka ovat kuin miehekäs versio Olivian kasvoista), kurtistelee ja nyökkäilee – mutta katsoo Olivian ohi, Buffalo-hotellin aulaa. Äiti laukoo sirkuttavia kysymyksiään suuret pähkinänruskeat silmät vähän vauhkoina. Hän haluaa tietää ruoasta, säästä, suihkuista, mistä tahansa – siltä vaikuttaa – välttääkseen kuulemasta haagista. Äänen ja suun liikkeiden välillä on viive, ja Olivian vastaukset menevät aina Emmen seuraavien kysymysten päälle.

Olivian sisko, Phoebe, norkoilee vanhempiansa takana Cocoa-kissa sylissänsä kuin kilpi. Hänellä on yllään timmit olkavarret paljastava tuplatoppi, jonka Olivia arvelee olevan hänen saliasunsa. Yhdessä vaiheessa Phoebe vilkaisee kelloaan. Olivia yrittää kertoa heille kukonpojasta, joka oli livahtanut kaikkein suurimman tartuntavaaran osastolle ja piti kivittää kuoliaaksi, mutta hänen äitinsä pälpättää päälle: ”Puhu Phoebisin kanssa!” ja työntää tämän näytön eteen. ”Moi”, Phoebe sanoo herttaisesti ja hymyilee leveää, valokuvauksellista hymyään, heiluttaa hänelle Cocoan tassua.

Olivia ei keksi mitään sanottavaa – on kiusallisen ilmeistä, etteivät he yleensä juttele puhelimesta. Sitten hän muistaa, että Phoebella on täytynyt juuri olla syntymäpäivä (Onko hän nyt kaksikymmentäkahdeksan vai -yhdeksän? Hänen täytyy olla kaksikymmentäyhdeksän, koska Olivia on kolmekymmentäkaksi), mutta ennen kuin hän ehtii pahoitella unohdustaan, Phoben kasvot kiertyvät groteskiin pyörteeseen kuin Munchin Huudossa. ”Olivia? Wivvy? Wiv?” hän kuulee äitinsä sanovan ennen kuin puhelu katkeaa kokonaan. Hän yrittää soittaa uudestaan, mutta yhteys on poikki.

1 . L U K U

17. joulukuuta 2016

Andrew

Työhuone, Gloucester Terrace 34, Camden, klo 16.05

Aihe: teksti 27.12.

Lähettäjä: Andrew Birch <andrew.birch@the-worldmag.co.uk>

Päiväys: 17. joulukuuta 2016 klo 16.05

Vast. ott.: Croft, Ian <ian.croft@the-worldmag.co.uk>

Ian,

teksti alla. Suutun verisesti, jos ette näytä minulle korjauksia ennen julkaisua.

Terveisin

Andrew

P.S. ÄLÄ korvaa "niin kuin" -ilmaisujani "kuten"-sanoillasi. Se on ihan helvetin ärsyttävää.

P.P.S. Se on karri. Ei curry.

The Perch, Wingham, Berkshire

Ruoka 3/5

Tunnelma 1/5

Kun luette tätä, olen perheeni kanssa kotiaarestissa. Tarkalleen ottaen haagarestissa. Jouluaatonaattona tyttäreni Olivia, lääkäri ja kyltymätön kehitysaputyöntekijä, palaa Liberiasta, jossa hän on ollut hoitamassa haagepidemian uhreja. Tämä aiheuttaa meille, hänen perheelleen, seitsemän päivän karanteenin. Tasan viikon ajan meidän tulee välttää kaikkea kontaktia ulkomaailman kanssa ja saamme lähteä kotoamme vain hätätilanteessa. Jos murtovaras erehtyy taloomme, hänen täytyy jäädä luoksemme karanteenin loppuun saakka. Perhe Birch on jo aloittanut valmistelut mielessään ”Groundhaag Week”, kuten sitä kutsumme: viikkomme virusmurmeleina. Waitrose ja Amazon kuljettavat meille todennäköisesti Britannian perusteellisimmat jouluostokset. Kuinka monta vessapaperirullaa nelihenkinen perhe tarvitsee viikossa? Riittääkö kaksi kiloa puurohiutaleita? Valitako tv-sarjaviihdeksi Spiral vai Kadonnut? Matriarkkamme on laatinut lukulistoja, soittolistoja, inventaariolistoja ja lahjalistoja vankilaviikkoamme varten. Koska klaanillamme ei ole tapana ajaa puolivaloilla, jätämme Camdenin asemapaikkamme ja leiryidymme kakkoskotiimme keskelle Norfolkkin syvintä erämaata, jotta saamme varmasti kaiken irti eristyksestäme. Lähettäkää lämpimiä ajatuksia milleniaalillemme Phoebelle, joka joutuu nyt elämään viikon pätkivän wifin varassa.

Joulu on tietenkin aina vähän karanteenimainen. Sähköposteihin asetetaan poissaoloviestit, kaupat uinuvat horroksessa, ja ystävät katoavat viheliäisiin pikkukaupunkeihin, joista ovat kotoisin. Kyllästyneet puoliset kiristelevät hampaitaan toisen jokaiselle yskäisylle (tammikuu on avio-

eroguristien kiireisintä aikaa, kas kummaa). Tänä vuoden ihanimpana aikana ruoka on pelastajamme. Ruoka luo yhteisymmärryksen kuuron tädin ja mykän teinin välille. Ruoka tilkitsee sisarussuhteiden säröt kanelintuoksuisella nostalgialla. Ruoka antaa syllisyyden riivaamalle äidille tehtävän ja tarkoituksen menneiden joulujen henkiinherättäjänä – apunaan kalkkunan, kastikkeen ja karpalon pyhä kolminaisuus. Tämän takia ravintoloiden ei pitäisi koskaan tarjota jouluruokaa. Tähän aikaan vuodesta lähemme ulos juuri paetaksemme paistuvan lihan ja äidillisen hössötyksen tukahduttavia höyryjä. Leipäkastikkeen tapaisilla kammoituksilla ei ole sijaa ravintoloiden ruokalistailla.

The Perch Winghamissa ei ole sisäistänyt tätä. Niinpä kyseinen ravintola on päättänyt juhlistaa avajaisiaan ”vaihtoehtoisella joulumenulla” (edelleen, kukaan ei halua myöskään vaihtoehtoista jouluruokaa). Paikan sisustus – niin kuin kaikkien muidenkin maaseudun gastropubien – nojaa vahvasti Farrow & Ball -värikartan hummussävyihin. Palvelu oli hymyilevää mutta kaoottista. Leipä joka tarjoiltiin ”joulu- maustetun voin” kanssa oli hyvää ja lämmintä, mutta olimme pärjänneet hyvin ilman kyseistä voita, joka tarjoiltiin pelottavasta petrimaljasta ja oli oudon ruskeaa. Aloitimme täysin mukiinmenevällä, voimakkaasti savustetulla lohella, jonka vaihtoehtoinen ainesosa oli säälittävä rosmariinin oksa. Matriarkka erehtyi tilaamaan sitruunaisen kalavuoan – turhanpäiväisen suolavetisen looran. Minun kalkkunakarrini oli erikoinen kasa keltaisia, runsaalla kuminalla maustettuja ruoantähteitä, joiden tehtävänä oli ilmeisesti salakuljettaa neljä jänteistä lihanugettia syöjän suuhun tämän huomaa- matta. Jälkiruokana oli mitäänsanomaton juustolautanen ja sekahedelmätäyteinen crème brûlée, jonka Matriarkka julisti olevan äklömakea, mutta hän hotkaisi sen joka tapauksessa.

Älkää kuitenkaan lannistuko, winghamilaiset. Uskon että te ja teidän toppaliivinaapurinne ilahdutte saadessanne vaihtoehtoja jouluruoalle. Meidän Birchien täytyy selvitä viikko kalkkunavoileivillä. Pitäkää meille peukkuja.

Andrew nojasi taaksepäin tuolissaan ja odotti hetken ennen tekstin lähettämistä Ian Croftille – hänen inhokki-toimitussihteerilleen The Worldissa. Ei The Perch ollut huono paikka, kun otti huomioon, missä se sijaitsi. Se oli oikeastaan ollut aika kodikas, sellaisella nurkkakuntaisella tavalla. Hän olisi saattanut jopa nauttia yöpymisestä yläkerran mauttomassa huoneessa, johon sisältyi housuprässi ja vedenkeitin, jos hän ja Emma olisivat yhä innostuneet hotellihuoneista sillä tavalla. Hän muisti omistajat: innokkaana hikoileva pariskunta, joka tuli puristamaan hänen kättään ja puhumaan ”sesonkiajattelusta” ja ”paikan arvoista”. Hetken hän harkitsi kalavuokakommentin muokkaamista mutta jätti sen lopulta tekemättä. Eivät berkshireläiset lukeneet The Worldia. Sitä paitsi – kaikki julkisuus, ja niin edelleen.

Enemmän mietitytti osuus hänen omasta elämästään. Hänestä tuntui, että hän oli saanut perheensä kuulostamaan mukavan hupaisalta. Tosiasiassa hän ei erityisesti odottanut viikkoa Weyfieldissä, vetoisassa norfolkilaisessa kartanossa, jonka Emma oli perinyt. Hän ei koskaan oikein tiennyt, mitä sanoa vanhemmalle tyttarelleen Olivialle. Tällä oli kiusallinen tapa katsoa häntä kuolemanvakavana ja hitusen inhoavana, kuin tytär olisi nähnyt suoraan hänen sieluunsa ja huomannut sen puuttuvan. Ja Emma olisi haltioituneen paniikin syövereissä koko viikon, kun sai Olivian kerrankin kotiin. Olisi hänellä sentään Phoebe, rentona vastapainona noille kahdelle muulle.

Joskus hänestä tuntui, että hänellä oli enemmän yhteistä nuoremman tyttärensä kuin Emman kanssa, etenkin nyt kun Phoebe työskenteli media-alalla. Phoeben jutut toivotomasta TV-tuotantoyhtiöstä, jossa hän teki töitä freelance-rina ja jonka kaikki miehet olivat rakastuneita häneen, saivat Andrewin aina nauramaan. Hän oli aikeissa huutaa Phoebeille yläkertaan kysyäkseen haluaisiko tämä auttaa häntä arvostelemaan uuden sushipaikan, kun saapuva sähköposti kiinnitti hänen huomionsa. Hän ei tunnistanut lähettäjän nimeä, mikä oli yleensä merkki ei-toivotusta turhasta tiedotteesta, mutta nyt otsikkona oli vain ”Hei”, mikä sai hänet kiinnostumaan. Viestissä luki:

Aihe: Hei

Lähettäjä: Jesse Robinson <jesse.iskandar.robinson@gmail.com>

Vast. ott.: Andrew Birch <andrew.birch@the-worldmag.co.uk>

Päiväys: 17. joulukuuta 2016 klo 16.08

Hei, Andrew!

Ymmärrän että tämä viesti voi olla aikamoinen sokki, mutta halusin ottaa yhteyttä, koska uskon sinun olevan biologinen isäni. Edesmennyt biologinen äitini oli libanonilainen Leila Deeba, jonka uskoakseni tapasit ollessasi reportterina Beirutissa vuonna 1980. Äitini antoi minut adoptoitavaksi pian synnytyksen jälkeen, ja vietin lapsuuteni adoptiovanhempieni kanssa Iowassa. Asun nyt Los Angelesissa, ja tuotan dokumentteja, lähinnä terveys- ja hyvinvointiaiheista. Tulen joulunpyhinä Britanniaan tekemään projektin taustatutkimusta, ja haluaisin kovasti tavata sinut, jos se vain sinulle sopii.

Terveisin

Jesse

P.S. Kirjoitat mahtavia kolumneja!

”Onko kaikki hyvin?” Emma kysyi tullessaan hänen työhuoneeseensa. ”Olet valkoinen kuin lakana.”

”Niinkö?” Andrew sanoi. ”Kaikki on hyvin. Oikein hyvin.” Kannettavan tietokoneen ruutu oli pois päin Emmasta, mutta Andrew sulki sen kuitenkin. ”Lähetin juuri kolumnini. Mitä sinulle kuuluu?” Andrewia oli aina hämmästyttänyt kykynsä kuulostaa hallitulta, jopa leppoisalta, vaikka hänen ajatuksensa olisivat ihan sekaisin.

”Upeaa!” Emma sanoi. ”Odotan että pääsen lukemaan sen. Käväisen nyt pikaisesti John Lewisilla hakemassa joitakin viimeisiä juttuja. Tai no, ei viimeisiä, mutta lisää juttuja, tuota, Olivian joulusukkaan. Ja minä... Pitää käydä ostamassa myös lisää lahjapaperia”, Emman ääni hiipui, ja hän katsoi kelloa miehensä pään yläpuolella. Andrew tajusi vaimonsa puhuvan liian nopeasti, mutta sokki jyskytti yhä hänen sisällään. Emma sanoi jotakin palaamisajastaan ja lähti.

Andrew luki sähköpostin uudelleen ja uudelleen. Tässä se nyt oli, ääni jota hän oli puoliksi pelännyt ja puoliksi odottanut. Hän palasi mielessään Beirutin ja vuoteen 1980, tiettyyn kuumaan yöhön, jonka hän oli yrittänyt unohtaa. Sitten hän muisteli omituista pientä kirjettä, jonka Leila Deeba oli kirjoittanut hänelle puolitoista vuotta sitten ja joka oli ohjattu eteenpäin hänelle The Worldin toimituksesta. Hänellä oli se yhä, piilotettuna Emmalta. ”Edesmennyt biologinen äitini oli...” Eli se upea, kiinteä vartaloineen nainen, jota hän oli nainut hotellilakanoiden välissä, oli kuollut. Andrew nousi seisomaan ja tuijotti sadepisaroiden kirjoman ikkunan läpi. Kuuraparran sävelet kantautuivat kellarikerroksen keittiöstä. Miten hän oli tullut ikään, jossa entinen seksikumppani saattoi olla kuollut – eikä se ollut edes ihmeellistä? Hän pakotti ajatuksensa tuolta synkältä

*”Vuoroin hellä ja
vuoroin veitsenterävä –
Viikko on pitkä aika
koskettaa kaikkia niitä, jotka
taantuvat sillä minuutilla, kun
astuvat lapsuudenkotinsa
kynnyksen yli.”*

Booklist

Mikäpä olisi parempaa kuin rauhallinen jouluviikko oman perheen kesken? Monikin asia, jos Birchin perheeltä kysytään. Mutta kun avustustehtävistä Afrikasta palaava lääkäriytär Olivia määrätään karanteeniin, tuntuu luontevalta, että koko perhe sitoutuu pysymään viikon neljän seinän sisällä. Mikä mahtava tilaisuus lähentyä! Viikon aikana kulissit alkavat tosiaan kaatua, ja Birchit saavat huomata, ettei karanteenissa pysyminenäkään ole niin yksinkertaista. Salaisuudet suorastaan tunkevat ovista ja ikkunoista sisään.

9 789513 196776

www.tammi.fi

84.2

ISBN 978-951-31-9677-6

*Kannen kuvitus
ja suunnittelu:
Ilja Karsikas*